

MARIESTAD

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Kvarnstenens förskola

Läsår 2020/2021

Antagen
Mariestad
2020-10-19

Innehåll

1. Inledning.....	3
1.1. Syfte.....	4
1.2. Ansvar.....	4
2. Uppföljning, utvärdering och analys av föregående års plan.....	4
2.1. Främjande och förebyggande åtgärder föregående läsår	4
2.2. Kränkingsärenden/diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier.....	5
2.3. Analys av främjande och förebyggande åtgärder samt kränkingsärende, diskriminering, trakasserier eller sexuella trakasserier	5
3. Undersök risker och hinder i verksamheten för innevarande läsår.....	7
3.1 Undersök	7
3.2 Metod/kartläggning.....	9
3.3 Analysera.....	9
3.4 Planerade åtgärder för läsåret.....	12
4. Delaktighet och förankring av planen (samverkansskyldighet)	13
4.1 Barns/elevs delaktighet.....	13
4.2 Medarbetares delaktighet.....	13
4.3 Vårdnadshavarens möjlighet till delaktighet.....	14
5. Rutin/åtgärder vid händelse av konflikt, diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling	14
5.1 Rutin vid konflikt mellan barn/elever.....	14
5.2 Rutin när barn/elev kränker/trakasserar/sexuellt trakasserar annan/annat barn/elev.....	15
5.3 Rutin när personal kränker/diskriminerar/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev	16
5.4 Rutin för hur vårdnadshavare ska göra för att anmäla diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.....	17
5.5 När rektor kränker/diskriminera/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev.....	18
5.6 När verksamheten diskriminerar barn/elev	18
6. Referenser	18
7. Bilagor.....	19
7.1 Definitioner.....	19
7.2 Lagstiftning och styrdokument.....	21
7.3 Anmälningsskyldighet	22

1. Inledning

Som stöd för arbetet mot diskriminering, kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier ska varje förskola/skola utarbeta en plan mot diskriminering och kränkande behandling. Arbetet med planen inkluderas i det systematiska kvalitetsarbetet. Planen kan ses som en dokumentation av det främjande, förebyggande och åtgärdande arbetet och den ska upprättas årligen för varje verksamhet inom förskolan och skolan.

I planen ska det finnas aktiva åtgärder för de främjande och förebyggande insatserna som bygger på kartläggningar och utvärderingar av tidigare års arbete. Där ska det finnas en beskrivning av vilket arbete som planeras och vilka rutiner som gäller. Planen ska beskriva hur barn/elever, vårdnadshavare och medarbetare medverkar i det främjande och förebyggande arbetet.

Arbetet med de aktiva åtgärderna ska skriftligen dokumenteras. Arbetet med aktiva åtgärder innebär att bedriva ett förebyggande och främjande arbete genom att:

1. Undersöka om det finns risker för diskriminering eller repressalier eller om det finns andra hinder för enskildas lika rättigheter och möjligheter i verksamheten
2. Analysera orsaker till upptäckta risker och hinder
3. Vidta de förebyggande och främjande åtgärder som skäligen kan krävas
4. Följa upp och utvärdera arbetet enligt 1-3

Arbetet med aktiva åtgärder ska genomföras fortlöpande. Åtgärderna ska tidsplaneras och genomföras så snart som möjligt.

1.1. Syfte

Kvarnstenens förskolas plan grundar sig på bestämmelser i skollagen (2010:800), diskrimineringslagen (2008:567) och förordningen (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling. Enligt dessa lagar ska skolan arbeta främjande och förebyggande för barns/elevers lika rättigheter och möjligheter samt mot diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling. Ett steg i arbetet är att varje år ta fram en ny plan för detta arbete. Planen syftar till att säkerställa barns/elevers trygghet, studiero samt deras rättigheter.

1.2. Ansvar

Förskolans rektor ansvarar för framtagandet av planen på enheten.

2. Uppföljning, utvärdering och analys av föregående års plan.

2.1. Främjande och förebyggande åtgärder föregående läsår

Föregående läsårs åtgärder på Kvarnstenens förskola	Åtgärd uppfylld Ja/Nej
Vara närvarande pedagoger	Ja
Bemötande och tillåtande förhållningssätt	Ja
Reflektera kring vad en kränkning är	Ja
Skapa trygghet på toaletten	Nej, fortsatt förebyggande och medvetet arbete krävs.

2.2. Kränkingsärenden/diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier

Två ärenden om diskriminering eller kränkande behandling har inrapporterats under verksamhetsåret 19/20. Pedagogerna har arbetat aktivt och metodiskt för att skapa god atmosfär och ett öppet förhållningssätt i barngrupperna och på enheten för att motverka diskriminering och kränkande behandling.

2.3. Analys av främjande och förebyggande åtgärder samt kränkingsärende, diskriminering, trakasserier eller sexuella trakasserier

En av framgångsfaktorerna i arbetet med diskriminering och kränkande behandling är att vi delat in barngruppen i mindre grupper. Det har varit positivt då det skapat ett lugn i gruppen samtidigt som det mindre sammanhanget för barnen stärkt relationerna mellan barnen. Barnen har fått en mindre intensiv dag och mer ork som räcker hela dagen. Vi pedagoger placerar oss i olika rum och vi byter inte plats så ofta utan vi låter barnen cirkulera istället. På så vis är vi närvarande pedagoger som är uppmärksamma på barnen och kan agera när konflikter uppstår.

Då avdelningarna på Kvarnstenens förskola är utspridda i våra lokaler är det svårt att samarbeta på ett naturligt sätt. Det krävs mer samordning och kommunikation av oss pedagoger när vi ska samarbeta. Ensamarbete förekommer ofta i de lokaler som ligger i skoldelen.

En analys gällande vår utemiljö är att vi har blivit bättre på att vara fler pedagoger på baksidan men behöver bli bättre på att dela upp oss på framsidan då vår gård är stor och uppdelad i olika lek miljöer som delvis är skymda av buskage.

När barnen byter avdelning är det viktigt att det finns anknytningspedagog med, även om det sker mitt i en termin

Vi pedagoger arbetar i hög utsträckning med att se varje barn utifrån deras behov och färdigheter och utmana dem i görandet.

Barnkonventionen belyser att:

”Barnets bästa ska komma i främsta rummet i alla situationer där åtgärderna på något sätt påverkar barn. Det gäller till exempel barnets utbildning, välfärd och hälsa” (Förlagshuset Gothia, 2000)

Utifrån detta citat så tänker vi på att sätta barnens bästa i första rum.

För oss pedagoger är det av största vikt att vi skapar gott klimat i arbetslagen samt positivt förhållningsätt till barnen. Vi samtalar dagligen om hur vi ska vara mot varandra och vi anser att det är viktigt att vi har roligt tillsammans för att ge barnen förutsättningar för trygghet, empati och utveckling. Att arbeta främjande med empati menar vi ger utdelning i ett gott bemötande barnen emellan vilket i sin tur innebär att kränkningar kan minskas.

Vi arbetar utifrån att vi ska ha en samspelande atmosfär. Där utgår vi pedagoger från en syn på barn som meningsskapande människor och där vi pedagogerna riktar oss mot barnet som ”en person med intentioner, behov, önsknings och förmågor som det gäller att försöka förstå och ta hänsyn till (Lundström. M, Det synliga barnet, 2016).

I vårt främjande värdegrundsarbete har vi använt oss av en ”kompissol” där solstrålarna symboliserar hur man är en bra kompis utifrån barnens egna tankar. En framgångsfaktor har varit att hålla kompisolen levande under året samt att barn och pedagoger haft ett gemensamt mål att sträva emot.

Förskolebarnen har samverkat med elever på skolan för att främja samarbetet och förskolebarnens relationer med skoleleverna. Vi menar att vår samverkan mellan förskola-skola i ett långsiktigt perspektiv motverkar kränkningar och diskriminerande behandling. Vi reflekterar kontinuerligt tillsammans med barnen om hur man ska vara mot varandra och hur en kränkning kan upplevas samt att man ska säga stopp om det är något man inte vill. Tillsammans med barnen sätter vi ord på händelser vilket gör att barnen kan stanna upp och vi kan reflektera tillsammans. Vi för samtal tillsammans med barnen utifrån kompisolen och presenterar olika barnlitteratur för att ge flera perspektiv och lösningar.

Som ett led i våra förebyggande åtgärder har vi under verksamhetsåret haft återkommande diskussioner under våra kvällsdiskussioner kring vad en kränkning är. För oss har det varit viktigt att skapa en samsyn kring ämnet detta. Våra reflektioner kring vad som är en kränkning är bland annat att vi dagligen arbetar tillsammans med barnen om vad som är/inte är okej att göra

mot en kompis och hur det känns för den som blivit utsatt. Vi pedagoger ger barnen verktyg för att avstyra att kränkningar uppstår genom att säga stopp jag vill inte eller att gå därifrån och hämta en vuxen som kan hjälpa till.

Vi har ett ständigt pågående arbete med att skapa trygghet på toaletterna. Vi har olika förutsättningar på de olika avdelningarna. Vi pedagoger behöver fortsätta arbeta förebyggande kring att skapa trygghet vid toalettbesök. Vår analys är att vi under kommande verksamhetsår medvetet måste vara mer närvarande vid toalettbesök för att på så vis undvika situationer där kränkningar kan uppstå.

Vi ser utmaningar i att skapa trygghet vid toalettbesöken då våra lokaler inte är anpassade för förskolebarn. De avdelningar som är belägna i skoldelen där de äldre barnen går kräver en medveten struktur för att skapa en trygg toalettsituation. Det är långt avstånd till toaletterna vilket gör att det är svårt att höra när barnen behöver hjälp samt att vid ensamarbete så lämnas den övriga barngruppen. På en avdelning finns för få toaletter.

3. Undersök risker och hinder i verksamheten för innevarande läsår

3.1 Undersök

Vår undersökning utgår från olika metoder, bland annat gemensamma diskussioner och reflektioner på enheten.

På Kvarnstenens förskola har vi identifierat följande risker och hinder:

Störst risk för kränkande behandling, oavsett vilken diskrimineringsgrund det gäller, anser vi är då barnen leker ensamma utan närvarande pedagoger samt vid situationer där många barn samlas samtidigt, till exempel i tamburen. I samspelssituationen kan en kränkning vara både en handling, gester och mimik eller genom ord. Ensamarbetande pedagoger ökar risken för möjligheten till att kränkningar uppstår.

Nedan beskriver vi vad vi ser som specifika risker för varje enskild diskrimineringsgrund.

3.1.1 Kränkande behandling

Vi har identifierat att det finns risker för diskriminering och kränkande behandling vid toalettbesök. De äldre barnen har toaletterna ute i korridoren där det också rör sig elever, lärare i skolan och vårdnadshavare. Även vid blöjbyten kan kränkningar uppstå då skötborden inte är avskilda från insyn och flera barn kan vara i rummet under tiden. I tamburen är risken stor då många barn ofta samlas på en liten yta. Vi ser även att risk för kränkningar kan uppstå vid konflikter, oavsett om det är barn eller vuxna som är inblandade.

3.1.2 Sexuella trakasserier

Då barnen leker i undanskymda miljöer samt vid toalettbesök eller blöjbyten där barnet kan känna sig utlämnad då det finns insyn vid fönster och dörröppningar.

3.1.3 Kön

Risker för kränkande behandling kan uppstå då barnen hamnar i diskussioner kring vad de anser är pojkigt och flickigt. En risk kan vara att vi som pedagoger inte är könsneutrala i vårt bemötande.

3.1.4 Könsöverskridande identitet eller uttryck

Vid samtal barnen emellan, och i leksituationer där barnen leker utan pedagogers närvaro. En risk är att vi omedvetet kan kränka genom att prata om pojkar och flickor istället för att använda barnens namn – till exempel att vi ropar ”kom nu tjejer” till tre flickor som leker i grupp på gården.

3.1.5 Etnisk tillhörighet

En risk som vi ser är om det inom barngruppen bildas grupperingar p.g.a. etnicitet eller att det bildas ett utanförskap. Missuppfattningar kan lätt uppstå både mellan barn-barn, barn-pedagog, pedagog-vårdnadshavare då språkförbistringar uppstår.

3.1.6 Religion eller annan trosuppfattning

Precis som vid etnisk tillhörighet så ser vi en risk att det inom barngruppen kan bildas grupperingar och utanförskap p.g.a. religion eller trosuppfattning. Risker kan uppstå vid religiösa högtider.

3.1.7 Funktionsnedsättning

En risk vid funktionsnedsättning kan vara att barnet inte kan delta i alla aktiviteter på samma sätt som de andra barnen. Vi har en kuperad gård som kan vara svårtillgänglig vid vissa funktionshinder samt att det inte finns automatiska dörröppningar in till förskolan.

3.1.8 Sexuell läggning

Vid diskussioner och samtal om familjesituationer så kan en risk vara att vi pedagoger agerar utifrån att normen är att en familj består av mamma, pappa och barn. Detta kan få till följd att barn som ingår i familj med som är utanför normen i vårt samhälle upplever ett utanförskap. Risk för kränkning finns i barnens lek och samtal.

3.1.9 Ålder

En risk är att de yngsta barnen på förskolan har svårigheter med att göra sin röst och vilja hörd framförallt utomhus. Vi ser att det leder till minskat inflytande hos barnen i vår utbildning. Ytterligare en risk som vi har identifierat är att det mellan barnen uttrycks ”du är för liten och får inte vara med”.

3.2 Metod/kartläggning

För att kartlägga eventuella risker för att diskriminering och kränkande behandling uppstår har vi gjort observationer, analyserat vår föregående års plan mot diskriminering och kränkande behandling, haft samtal med barnen och fört diskussioner i arbetslaget.

3.3 Analysera

3.3.1 Kränkande behandling

Alla barn är alla pedagogers ansvar, barnen ska känna trygghet i att gå till alla pedagoger. Vi delar barngruppen i mindre grupper för att skapa ett mindre sammanhang för barnen. Vi försöker utnyttja alla ytor både ute- och inomhus. För att skapa en lugn känsla tänker vi pedagoger efter hur vi gör vid in- och

utgång för att vi inte ska bli för många i hallarna och på toaletterna samtidigt. Vi är lyhörda och närvarande pedagoger i barnens lek och genom vårt relationsskapande så har vi hög medvetenhet om vart konflikter lätt kan uppstå.

När barnen byter avdelning följer en anknytningspedagog med som trygghet för barnen. Vi arbetar utifrån att vi ska ha en samspelande atmosfär. Där utgår man från en syn på barn som meningsskapande människor och pedagogerna riktar sig mot barnet som ”en person med intentioner, behov, önskningar och förmågor som det gäller att försöka förstå och ta hänsyn till (Lundström, M, Det synliga barnet, 2016). Tillsammans med barnen sätter vi ord på händelser vilket gör att barnen kan stanna upp och vi kan reflektera tillsammans.

Vi arbetar kontinuerligt med att värna om barnens integritet. På avdelningarna där de yngre barnen är har barnen i större utsträckning möjlighet att få en bättre toalettsituation p.g.a. lokalerna. På de avdelningar som ligger i skolans lokaler försöker vi att vara en vuxen i närheten vid toalettbesök.

3.3.2 Sexuella trakasserier

Vi är närvarande och inlyssnande pedagoger. Vi är delaktiga och vägledande i samtal eller situationer tillsammans med barnen. Vår mening är att vi då kan motverka att sexuella trakasserier uppstår. Vi pedagoger delar medvetet upp oss i de olika lärmiljöerna som finns på förskolan. Vi värnar om barnens integritet vid blöjbyten och toalettbesök.

3.3.3 Kön

Vi arbetar utifrån att alla barn är unika individer oavsett kön. Alla material, miljöer och aktiviteter är för alla baserat på intresse och lust.

3.3.4 Könsoverskridande identitet eller uttryck

Vi arbetar ständigt med att barnen inte ska begränsas utifrån könsnormer, utan får känna trygghet i att vara sig själva. Det är en pågående diskussion om hur vi förhåller oss tillsammans med barnen.

3.3.5 Etnisk tillhörighet

På vårt första samtal med vårdnadshavare frågar vi om deras etniska och religiösa tillhörighet, för att få en förståelse och så att vi kan möta barnens tankar och frågor. Vid behov använder vi oss av tolk för att undvika missuppfattningar. Vi är nyfikna och genuint intresserade av alla barnens hemkulturer och får då intressanta diskussioner tillsammans med barnen.

Vi arbetar mot grupperingar p.g.a. etnicitet eller religion för att alla ska känna en tillhörighet i gruppen. Vi tänker på att den information som vi ger vårdnadshavare ska finnas tillgänglig på flera språk för att alla ska kunna ta del av den.

3.3.6 Religion eller annan trosuppfattning

Vi behöver lära oss mer om de religioner vi möter och vi frågar vårdnadshavarna vid inskolningssamtal om vi behöver tänka på någonting särskilt utifrån barnets religion eller trosuppfattning. Vi informerar om våra traditioner och hur de går till.

I barngruppen pratar vi om att allas vardag ser olika ut och att det finns olika sätt att till exempel fira påsk eller göra vardagliga händelser.

3.3.7 Funktionsnedsättning

Vi anpassar vår verksamhet i den mån det går för att den ska passa alla barns olika förutsättningar så att alla kan delta i det som intresserar dem. Det gäller både miljö, aktiviteter och förhållningssätt.

3.3.8 Sexuell läggning

Vi pratar om att det är positivt att vi alla är olika. När barnen beskriver sina familjer, så blir det naturligt att prata om hur olika en familj kan se ut. Vi behöver tänka på att använda ordet vårdnadshavare i samtal med vuxna för att ingen ska känna sig diskriminerad. Det är viktigt att vi har en öppen dialog med vårdnadshavarna, och är uppmärksamma på hur till exempel vårdnadshavare av samma kön blir titulerade av barnet.

3.3.9 Ålder

Det är viktigt att vi anpassar våra miljöer utifrån den barngruppen som är i den. Vi lägger stort fokus på tillgänglighet med material i barnens höjd. Med de yngsta barnen är det viktigt att vi pedagoger är lyhörda på de uttryck som barnen visar både med mimik, gester och ord. Vi pratar med alla barnen om

att alla deltar utifrån sina förutsättningar och hjälper till när det behövs. För att göra vår utemiljö mer tillgänglig och lugnare för de yngsta har vi valt att använda cyklar främst på baksidan.

3.4 Planerade åtgärder för läsåret

Åtgärderna är överförda och tidsplanerade i enhetens kvalitetsverktyg för att fortlöpande genomföras. För definition av begreppen främjande och förebyggande, se bilaga 1.

Planerade främjande åtgärder på Kvarnstenens förskola	När påbörjas/genomförs åtgärden?	Ansvarig
Vi pedagoger samtalar med barnen och ger dem verktyg att avstyra konflikter och kränkningar	Ständigt pågående	Pedagoger
Vi skapar åldersanpassade lärmiljöer.	Ständigt pågående	Pedagoger
Delar barngruppen och skapar mindre sammanhang. Arbetar främjande för att skapa struktur vid rutinsituationer	Ständigt pågående	Pedagoger
Relationsskapande förhållningssätt där vi är närvarande, lyhörda pedagoger med fokus på anknytningsspektivet.	Ständigt pågående	Pedagoger
I dialog med barnen lyfter vi olikheter som en tillgång.	Ständigt pågående	Pedagoger
Planerade förebyggande åtgärder på Kvarnstenens förskola	När påbörjas/genomförs åtgärden?	Ansvarig
Skapa trygghet på toaletten och hallsituationen	Ständigt pågående	Pedagogerna

Vid omorganisering av barngrupperna fokusera på anknytning och trygghet.	Vid omorganisering	Pedagoger och rektor
Medvetenhet kring hur vi pedagoger uttrycker oss kring genus, pojke/flicka	Ständigt pågående	Pedagoger
Pedagoger delar upp sig på gården för att finnas nära barnen.	Ständigt pågående	Pedagoger

4. Delaktighet och förankring av planen (samverkansskyldighet)

4.1 Barns/elevs delaktighet

I framtagandet av planen har vi tagit med oss barnens tankar, reflektioner och åsikter. Vi för en dialog tillsammans med barnen om hur man ska vara mot varandra. Med de äldre barnen arbetar vi till exempel med ”kompissol” där barnen bestämmer vilka lekregler som vi ska ha på avdelningen. Vi läser kompisböcker och diskuterar innehållet tillsammans. Vi utformar lärmiljöer där barnen ges möjlighet att mötas och samspela.

4.2 Medarbetares delaktighet

Rektor ansvarar för att all personal på förskolan, inklusive kök, städ och vaktmästare tar del av planen och att deras åsikter vägs in vid utformningen av planen. Rektor och medarbetare informerar nyanställda om planen och hur vi på Kvarnstenens förskola arbetar systematiskt för att nå de främjande och förebyggande åtgärderna.

För att hålla planen levande diskuteras den återkommande på våra arbetsplatsträffar, APT.

4.3 Vårdnadshavarens möjlighet till delaktighet

Planen mot diskriminering och kränkande behandling finns tillgänglig i hallarna på förskolan och på Mariestads kommuns hemsida. Vårdnadshavare informeras om planen och var man kan ta del av den vid inskolningssamtal, på utvecklingssamtal och på föräldrasamverkansmöten. Vårdnadshavares eventuella synpunkter vägs in vid utformandet av planen.

5. Rutin/åtgärder vid händelse av konflikt, diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling

Om en konflikt, diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling uppstår på Kvarnstenens förskola följer vi nedanstående rutiner.

5.1 Rutin vid konflikt mellan barn/elever

Upptäckt/information av/ om konflikt

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Ingrip om behövt.	All personal
2.	Meddela barnens pedagoger.	Den personal som ingripit eller eventuellt fått information om konflikt
3.	Samtal med berörda barn	Pedagog
4.	Bestäm tid för uppföljning (ca en vecka senare).	Pedagog
5.	Dokumentera händelsen	Pedagog
6.	Kontakta vårdnadshavare till berörda barn. Berätta om händelsen och hur förskolan hanterat det samt dokumentera samtalet.	Pedagog

5.2 Rutin när barn/elev kränker/trakasserar/sexuellt trakasserar annan/annat barn/elev

Upptäckt/information om kränkning, trakasserier eller sexuella trakasserier

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Anmäl kränkning/trakasserier/sexuella trakasserier till rektor via länk på Navet ”Anmäl kränkning barn och elev”	All personal
2.	Informerar berörda barns pedagoger.	All personal
3.	Informera berörda barns vårdnadshavare om att en anmälan gjorts och att förskolan kommer att utreda kränkningen/trakasserier/sexuella trakasserier	Pedagog
4.	Utredning påbörjas	Rektor
5.	Barnen hålls under uppsikt under utredningstiden.	Pedagog/arbetslag
6.	Samtal med berörda barn om kränkningen/trakasserier/sexuella trakasserier (utifrån mognad)	Pedagog
7.	Åtgärder/insatser sätts in vid behov när utredning är klar.	Rektor
8.	Samtal med berörda barns vårdnadshavare om utredningen och om åtgärder/insatser.	Rektor
9.	Uppföljning av åtgärder/insatser.	Rektor
10.	Om kränkning/trakasserier/sexuella	Rektor

	trakasserierna upphör avslutas ärendet.	
11.	Om kränkningen/trakasserierna/sexuella trakasserierna inte upphör intensifieras åtgärder/insatser och eventuell tas hjälp av andra professioner eller externa myndigheter.	Rektor

5.3 Rutin när personal kränker/diskriminerar/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev

Upptäckt/information av/om kränkning, trakasserier eller sexuella trakasserier

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Barn/elev/personal meddelar rektor eller annan personal att elev blir kränkt, diskriminerad, trakasserad eller sexuellt trakasserad.	All personal
2.	Informera berörd vårdnadshavare om kränkningen/diskrimineringen/trakasserierna/sexuella trakasserierna och dokumentera samtalet.	Rektor
3.	Utredning påbörjas	Rektor
4.	Samtal med berört barn (utifrån mognad)/elev och personal om kränkningen/diskrimineringen/trakasserierna/sexuella trakasserierna	Rektor
5.	Fackliga företrädare och skyddsombud informeras.	Rektor
6.	Åtgärder/insatser sätts in vid behov när utredningen är klar.	Rektor

7.	Uppföljning av åtgärder/insatser	Rektor
8.	Om kränkning, diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier upphör avslutas ärendet.	Rektor
9.	Om kränkning, diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier inte upphör kontaktas chef förskola och pedagogisk omsorg/ grundskolechef/avdelningschef Vadsbogymnasiet och vuxenutbildning och/eller personalenheten.	Rektor

5.4 Rutin för hur vårdnadshavare ska göra för att anmäla diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling

Upptäckt/ information av/ om diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.

Scenario	Åtgärd
A. Elev utsätter annan elev för trakasserier/sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera mentor
B. Personal utsätter elev för diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera rektor
C. Verksamheten ¹ utsätter elev för diskriminering.	Informera rektor
D. Rektor utsätter elev för diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera chef förskola och pedagogisk omsorg/ grundskolechef/avdelningschef

^{1,2} Med **verksamheten** menas skolans miljö, byggnader, lokaler, utegård, utformning och möblering, m.m. och syftar på bristande tillgänglighet.

	Vadsbogymnasiet och vuxenutbildning
--	--

5.5 När rektor kränker/diskriminera/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev

Informera chef förskola och pedagogisk omsorg

5.6 När verksamheten² diskriminerar barn/elev

Informera rektor eller chef förskola och pedagogisk omsorg

För information kan även elev och vårdnadshavare vända sig till Barn- och elevombudsmannen www.skolinpektionen.se/BEO vid åsikter om utbildningen.

6. Referenser

- Diskrimineringslagen (2008:567)
 - Diskrimineringsombudsmannens handledning – Lika rättigheter i förskolan
 - Diskrimineringsombudsmannens handledning – Lika rättigheter i skolan
 - FN:s barnkonvention
 - Skollagen (2010:800)
 - Skolverkets allmänna råd – Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling
 - Socialtjänstlagen (2001:453)
-

7. Bilagor

7.1 Definitioner

Bristande tillgänglighet

När en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att sådana åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning som är skäligen utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning, och med hänsyn till:

- de ekonomiska och praktiska förutsättningarna
- varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde
- andra omständigheter av betydelse

Diskriminering

Diskriminering är när förskolan/skolan behandlar ett barn/elev sämre än andra barn/elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridandet identitet/uttryck eller ålder. Eftersom diskriminering handlar om missgynnande förutsätter det någon form av makt hos den som utför diskrimineringen. Diskrimineringen kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att ett barn/elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna.

Främjande

Främjande arbete handlar om att identifiera och stärka de positiva förutsättningarna för likabehandling i verksamheten. Arbetet utgår ifrån skolans övergripande uppdrag att verka för demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter. Detta värdegrundsarbete syftar till att förankra respekten för alla människors lika värde samt att utveckla en skolmiljö där alla barn och elever känner sig trygga och utvecklas.

Förebyggande

Det förebyggande arbetet syftar till att avvärja de risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling som finns i verksamheten. Riskerna kan kartläggas på olika sätt. Förebyggande åtgärder ska motiveras av vad som kommer fram i en kartläggning..

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en förskola/skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar neutralt, men som i praktiken missgynnar ett barn/elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna. Om exempelvis alla barn/elever serveras samma mat, kan det indirekt diskriminera de barn/elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Kränkande behandling

Kränkande behandling är uppträdande som kränker ett barn/elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund för trakasseri. Det kan till exempel handla om att ett barn/elev blir retad för sitt utseende. Ett barn/elev kan bli utsatt för kränkande behandling av personal som av andra barn/elever.

Kränkande behandling kan vara:

- fysiska (slag, knuffar)
- verbala (hot, svordomar, öknamn)
- psykosociala (utfrysning, grimaser, ignorering, nonchalering)
- texter och bilder (teckningar, lappar, sms, mms, foton, meddelanden på sociala medier)

Repressalier

Personal får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av elev eller vårdnadshavare har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling.

Trakasserier och sexuella trakasserier

Trakasserier är uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet/uttryck eller ålder. Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar med koppling till diskrimineringsgrunderna.

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier. Förutom kommentarer och ord kan det vara av någon till exempel tafsar eller kastar närgångna blickar. Det kan också handla om ovälkomna komplimanger, inbjudningar och anspelningar.

Trakasserier och sexuella trakasserier är ett beteende som är oönskat. Det är den som är utsatt för trakasserier som avgör vad som är oönskat eller kränkande. Enligt lagen måste den som trakasserar förstå hur agerandet upplevs för att det ska bli fråga om trakasserier eller sexuella trakasserier. Det är därför viktigt att den som är trakasserad klargör för den som trakasserar att beteendet är obehagligt och ovälkommet. I vissa situationer kan kränkningen vara så tydlig att inga påpekande krävs från den som känner sig trakasserad.

Det gemensamma för trakasserier är att de gör att ett barn/elev känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad. Ett barn/elev kan bli utsatt för trakasserier av personal som av andra barn/elever.

7.2 Lagstiftning och styrdokument

Skolväsendet vilar på demokratins grund

Skollagen (2010:800) slår fast att utbildningen inom skolväsendet syftar till att eleverna ska inhämta och utveckla kunskaper och värden.

Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Var och en som verkar inom skolan ska också främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för miljön.

Arbetsmiljölagen (AML)

AML gäller förutom för personal, även för elever från och med förskoleklass. Barn i förskolan och elever i fritidshemmet är undantagna bestämmelserna i AML. Lagens ändamål är att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet samt att även i övrigt uppnå en god arbetsmiljö. Enligt AML ansvarar rektor för att det finns förutsättningar för att skapa en god arbetsmiljö som lever upp till bestämmelserna i AML.

Brottsbalken

Enligt brottsbalken är handlingar som kan betecknas som misshandel, ofredande och olaga tvång straffbara. Rektor ska handlägga ärendet enligt riktlinjer mot hot om våld.

FN:s barnkonvention

Barnkonventionen har sitt ursprung i principen om den inneboende värdigheten hos alla människor och deras obestridliga rättigheter. Barnkonventionen bygger på perspektivet att barnets bästa alltid ska komma i främsta rummet.

Artiklar inom området; artikel 2, 12, 19, 28 samt 36.

Förbud mot diskriminering och kränkande behandling

Diskrimineringslagen ska motverka diskriminering på grund av:

- kön
- könsöverskridande identitet eller uttryck
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- funktionsnedsättning
- sexuell läggning
- ålder

Huvudmannen eller personalen får inte utsätta ett barn eller en elev för kränkande behandling. (Skollagen 6 kap. 9 §)

Socialtjänstlagen

Enligt 14 kap 1 §, är både skolmyndigheten och alla anställda inom förskoleverksamhet, skolbarnomsorg och skola skyldiga att ”genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd”.

Värdegrunden

Uttrycker det etiska förhållningssätt som ska präglade verksamheten. Skolan ska främja förståelsen för andra människor och förmågan till inlevelse. Ingen ska utsättas för kränkande behandling. Utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (Skollagen 5 kap. 3 §)

7.3 Anmälningsskyldighet

Vid trakasserier och kränkande behandling

Det är viktigt att all personal i verksamheten tar alla signaler om trakasserier och kränkande behandling på allvar och agerar snabbt. Kränkningar upphör inte automatiskt utan brukar i stället öka om de inte aktivt motverkas.

All personal har anmälningsskyldighet att anmäla alla händelser där ett barn/elev upplever sig ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling

Till socialtjänsten

Anmälningsskyldiga är all personal inom verksamheten och den omfattar sådant pedagoger och annan personal får kännedom om i sin yrkesutövning och som föranleder oro över ett barns/elevs situation.

Anmälningsskyldigheten regleras i kap. 14, 1 § socialtjänstlagen och det finns en hänvisning till denna bestämmelse i skollagen kap 29, 13 §.

Syftet med anmälningsskyldigheten är att socialtjänsten på ett så tidigt stadium som möjligt ska få kännedom om barn och ungdomar som behöver hjälp. Skyldigheten omfattar barn under 18 år och avser missförhållanden som antingen är kopplade till barnets/elevens hemmiljö eller dess eget beteende. Det kan handla om misstanke om övergrepp, vanvård eller brister i omsorgen i hemmet eller att barnet/eleven uppvisar ett riskbeteende.

Du hittar anmälningsblanketten till socialtjänsten på kommunens medarbetarportal Navet under Service och i arbetet/Arbetsrutiner och checklistor/Sektor utbildning/Elevhälsa.